

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a členov senátu JUDr. Mariana Sluka, PhD a JUDr. Ivana Machyniaka, v právnej veci žalobcu **JUDr. P. P.**, bývajúceho v Ž., zastúpeného JUDr. K. M. P., advokátkou Advokátskej kancelárie v Žiline, Na Priekope 174/13, proti žalovaným **1/ Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru Slovenskej republiky**, ul. 9. mája č. 1, Banská Bystrica, **2/ Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky**, Pribinova 2, Bratislava, IČO: 00 151 866, **3/ Kpt. RNDr. O. M.**, bývajúcej v H., **4/ Krajskej prokuratúre v Banskej Bystrici**, Partizánska cesta 1, Banská Bystrica, **5/ Slovenskej republike – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky**, Pribinova 2, Bratislava, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 20 C 116/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. decembra 2011, sp.zn. 17 Co 82/2011, 17 Co 83/2011 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti výroku rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. decembra 2011 sp.zn. 17 Co 82/2011, 17Co 83/2011, ktorým bol zmenený rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 12. mája 2009 č.k. 20 C 116/2005-408 o povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4 979,09€ tak, že žalovaný 1/ je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 165,96 € a o povinnosti žalovaného 4/ zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4 979,09€ tak, že žalovaný 4/ je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 165,96 €, **z a m i e t a** ; vo zvyšnej časti dovolanie **o d m i e t a**.

Žalovaným 1/ a 4/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica (v poradí druhým) rozsudkom z 12. mája 2009, č.k. 20 C 116/2005-408 uložil žalovanému 1/ a žalovanému 4/ povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 4 979,09 €, vo zvyšku návrh voči žalovaným 1/ a 4/ zamietol a zároveň zamietol návrh voči žalovaným 2/, 3/ a 5/. Žalovaným 2/, 3/ a 5/ náhradu trov konania nepriznal a žalovaných 1/ a 4/ zaviazal solidárne zaplatiť žalobcovi trovy konania predstavujúce žalobcom zaplatené súdne poplatky vo výške 9 025,42 € a trovy právneho zastúpenia v sume 6 639,36 €. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že činnosťou žalovaného 1/ (prostredníctvom jeho vyšetrovateľky) a žalovaného 4/ došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu spočívajúceho v tom, že vyšetrovateľka Krajského úradu justičnej polície v Banskej Bystrici začala uznesením z 30. októbra 2002, sp.zn. ČVS:KUV-63/OVEK-2000 voči žalobcovi trestné stíhanie a vznesla proti nemu obvinenie z trestného činu nepriameho úplatkárstva formou návodu a to napriek tomu, že v čase začatia trestného stíhania bolo trestné stíhanie voči žalobcovi z dôvodu premlčania neprípustné a žalobca bol stíhaný inak, než zo zákonných dôvodov a spôsobom stanoveným Ústavou Slovenskej republiky a trestným zákonom. Uvedeným konaním bol vyvolaný následok – poškodenie občianskej cti a profesionálnej povesti žalobcu, keďže o jeho trestnom stíhaní bola prostredníctvom médií informovaná široká verejnosť. Žalovaný 4/ sa na neoprávnenom zásahu do osobnostných práv žalobcu spolupodieľal tým, že bol dozorujúcim orgánom nad činnosťou vyšetrovateľky bývalého Krajského úradu justičnej polície (od 1. januára 2004 začlenený pod Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Banskej Bystrici). Súd prvého stupňa dospel k záveru, že pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi v peniazoch boli splnené zákonné podmienky, keď mal preukázanú existenciu neoprávneného zásahu do jeho osobnostných práv a zároveň príčinnú súvislosť medzi týmto neoprávneným zásahom a vzniknutou ujmom, spočívajúcou v znížení dôstojnosti a vážnosti žalobcu v značnej miere. Vzhľadom na dlhodobý a vážny zásah do práv žalobcu, ospravedlnenie nemohlo dovŕšiť satisfakciu z dôvodu plynutia času a preto priznanú náhradu nemajetkovej ujmy považoval za primeranú danému zásahu s prihliadnutím na charakter predmetu konania, závažnosť porušenia žalobcovho základného práva, ako aj okolnosti prípadu. Zamietnutie návrhu voči žalovaným 2/, 3/ a 5/ odôvodnil nedostatkom ich vecnej pasívnej legitímácie v konaní.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. s tým, že i keď mal žalobca v konaní úspech iba čiastočný, priznal mu súd plnú náhradu trov konania z dôvodu, že rozhodnutie o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch záviselo od úvahy súdu.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 27. októbra 2009, sp.zn. 17 Co 195/2009, na odvolanie žalovaných 1/ a 4/ proti výroku, ktorým bola každému zvlášť uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4 979,09 € a proti výroku, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania, rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o povinnosti žalovaných 1/ a 4/ zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu potvrdil a vo výroku o náhrade trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Stotožnil sa s právnym záverom vysloveným súdom prvého stupňa, že žalovaný 1/ protizákonným a neoprávneným konaním svojej vyšetrovatelky (žalovanej 3/) zasiahol do práva žalobcu na ochranu osobnosti podľa § 11 Občianskeho zákonníka tým, že v rozpore s článkom 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon), článkom 136 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný súd dáva súhlas na trestné stíhanie alebo vzatie do väzby sudcu), § 2 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) - nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený ináč, než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon, článkom 8 Listiny základných práv a slobôd (Ústavný zákon č. 23/1991 Zb.), ktorým sa Listina základných práv a slobôd uvádza, trestne stíhal žalobcu, bez trestnému stíhaniu predchádzajúceho súhlasu Ústavného súdu a obvinenie proti nemu vzniesol po uplynutí premlčacej doby na trestné stíhanie. Zodpovednosť žalovaného 4/ za zásah do osobnostných práv žalobcu spočíva v tom, že kontroloval postup vyšetrovateľa (dozorujúci prokurátor spolu s vyšetrovateľom nesprávne aplikoval § 11 Trestného poriadku o tom, kedy je trestné stíhanie premlčané). V predmetnej veci je možné jednoznačne vysloviť, že vyšetrovatelka v čase začatia trestného stíhania žalobcu (30. októbra 2002) v rozpore s § 11 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vôbec prípustnosť trestného stíhania voči žalobcovi neskúmala a žalovaný 4/ zase zastával nesprávny názor, že premlčacia doba spočívala. Vzhľadom na osobu žalobcu, ktorý bol v čase začatia trestného stíhania sudcom Okresného súdu Žilina, súdiaceho trestné veci, v ktorých je obzvlášť dôležité prezentovať a javiť sa v očiach verejnosti ako osoba bezúhonná, sa ospravedlnenie alebo iné primerané zadosťučinenie vzhľadom na v konaní preukázanú závažnosť dôsledkov nejavilo ako postačujúce, a preto odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, t.j. v časti uloženia povinnosti žalovaným 1/ a 4/ zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy

(každý zvlášť) vo výške 4 979,09 € ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil. Rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. f), h) O.s.p. z dôvodu, že z obsahu spisu zaplatenie súdnych poplatkov žalobcom vo výške priznanej súdom prvého stupňa nevyplývalo, ako i z dôvodu, že z vyčíslenia trov právneho zastúpenia advokátkou žalobcu a ani z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa, nebolo možné zistiť, z akého základu tarifnej odmeny pri výpočte trov právneho zastúpenia vychádzal. Za oprávnenú považoval odvolací súd námietku žalovaných 1/ a 4/, že v konaní nemali postavenie nerozlučných spoločníkov, keďže povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch im bola rozhodnutím súdu prvého stupňa uložená každému samostatne, avšak na zaplatenie náhrady trov konania žalobcovi, boli zaviazaní solidárne.

Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 29. januára 2010, č.k. 20 C 116/2005-499 uložil žalovaným 1/ a 4/, každému v $\frac{1}{2}$ povinnosť, zaplatiť žalobcovi trovy konania, ktoré vznikli zaplatením súdnych poplatkov vo výške 9 025,42 € a trovy právneho zastúpenia vo výške 1 282,35 €, na účet právnej zástupkyne žalobcu JUDr. T. P.. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 3 O.s.p. Uviedol, že v konaní mal zaplatenie trov konania pozostávajúcich zo súdnych poplatkov vo výške 9 025,42 € preukázané a pri určení výšky základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzal z priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy (4 979,09 €), ktorá podľa § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. predstavuje sumu 91,28 €.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu a žalovaných 1/ a 4/ uznesením z 29. apríla 2010, sp.zn. 17 Co 63/2010 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa o povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 4 180,78 € zmenil tak, že žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 1 358,62 € a výrok uznesenia okresného súdu o povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 973,10 €, ponechal nedotknutý (správne potvrdil). Vo vzťahu k žalovanému 4/ uznesenie súdu prvého stupňa zmenil odvolací súd tak, že žalovanému 4/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 1 358,62 € a uznesenie okresného súdu o povinnosti žalovaného 4/ zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 973,10 € ponechal nedotknuté. Žiadnemu z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Na základe podnetu žalovaného 1/ a 4/ podal proti uvedenému rozsudku v rozsahu výroku, ktorým odvolací súd potvrdil odvolaním napadnuté výroky rozsudku súdu prvého

stupňa, mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd mimoriadnym dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu zmenil a zároveň zmenil výroky rozsudku súdu prvého stupňa, ktorými bolo žalobe čiastočne vyhovené tak, že žalobu voči žalovaným 1/ a 4/ zamietne. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že napadnuté časti rozhodnutia súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Namietal, že sa sudy nižších stupňov dopustili omylu (vec nesprávne právne posúdili), keď na zistený skutkový stav aplikovali § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, majúc za to, že k zásahu do práv na ochranu osobnosti žalobcu došlo v súvislosti s nezákonným trestným stíhaním (pre absenciu súhlasu ústavného súdu a pre premlčanie trestného stíhania) a preto žalobcovi patria prostriedky právnej ochrany zakotvené v ustanovení § 13 Občianskeho zákonníka. Podľa mimoriadneho dovolateľa sudy nižších stupňov nesprávne posúdili aj príčinnú súvislosť medzi konaním žalovaných 1/ a 4/ a zásahom do osobnostných práv žalobcu (lexus causalis), keďže ani jeden zo zásahov do osobnostných práv žalobcu, konštatovaný v rozhodnutiach oboch súdov (pracovná pozícia žalobcu utrpela, došlo k ohrozeniu predpokladov nestranného a korektného súdneho konania, utrpela profesionálna česť žalobcu, bol zasiahnutý jeho rodinný život a zároveň mohol nastať koniec právnickej kariéry žalobcu), nie je v príčinnej súvislosti so skutočnosťou, že žalobca bol nezákonne trestne stíhaný, najmä berúc do úvahy, že nezákonné vznesenie obvinenia žalobcu trvalo štrnásť dní. Namietal tiež, že sudy oboch stupňov nesprávne právne posúdili otázku vecnej pasívnej legitímácie žalovaného 4/ v konaní, keďže medzi konaním (resp. nekonaním) žalovaného 4/ a zásahom do práv na ochranu osobnosti žalobcu, príčinná súvislosť neexistovala. Mimoriadny dovolateľ poukázal na to, že ďalšieho pochybenia v právnom hodnotení sa odvolací súd dopustil tým, že námietky žalovaných 1/ a 4/ v otázke premlčania nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, výšku ktorej upravil návrhom na zmenu, avšak až po uplynutí trojročnej premlčacej doby, posúdil ako nedôvodné.

Generálny prokurátor podal na základe podnetu žalovaného 4/ mimoriadne dovolanie aj proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. apríla 2010 sp.zn. 17 Co 63/2010 a to proti výroku, ktorým bolo uznesenie súdu prvého stupňa v časti uloženia povinnosti žalovanému 4/ zmenené tak, že mu bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 1 358,60 € a zároveň proti výroku, ktorým odvolací súd ponechal uznesenie okresného súdu o povinnosti žalovaného 4/ zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 973,10 €, nedotknuté. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že výrok, ktorým bolo

odvolacím súdom zmenené a potvrdené uznesenie okresného súdu v časti uložených povinností žalovanému 4/, spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora uviedol, že rozhodnutie, ktorým bolo voči jeho osobe začaté trestné stíhanie, nebolo vydané v súlade so zákonom (Trestným poriadkom, ale ani s čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), keďže bolo vylúčené z dôvodu jeho neprípustnosti podľa § 11 ods. 1 Trestného poriadku, účinného do 1. januára 2006. Skutok, pre ktorý bolo trestné stíhanie voči nemu vedené, sa nikdy nestal a v prípade, ak by prokurátor sám trestné stíhanie zastavil rozhodnutím, ktorým by uznesenie o vznesení obvinenia žalobcu zrušil, mal by možnosť žiadať o pokračovanie v trestnom konaní a dosiahnuť iný dôvod zastavenia trestného stíhania. Súdny oboch stupňov posúdili správne otázku premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch uplatnenú žalobcom, ako i splnenie podmienok pre vznik tohto práva, keďže osobnostné práva žalobcu boli porušené neoprávneným zásahom do ústavou priznaných práv, a to orgánom verejnej moci, čo zvyšuje závažnosť ujmy, ktorá žalobcovi vznikla. Mimoriadne dovolanie podané proti uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodol o náhrade trov konania, navrhol zamietnuť z dôvodu vecnej správnej napadnutého uznesenia a s poukazom na právny názor vyslovený v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 273/2008.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 23. februára 2011 sp.zn. 5 M Cdo 7/2010, 5 MCdo 18/2010 rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. októbra 2009, sp.zn. 17 Co 195/2009 v napadnutom potvrdzujúcom výroku týkajúcom sa žalovaných 1/ a 4/ a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. apríla 2010, sp.zn. 17 Co 63/2010, vo výrokoch týkajúcich sa povinnosti žalovaných 1/ a 4/ zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Zrušenie rozhodnutí odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci. Uviedol, že podstatnou otázkou pre rozhodnutie o uplatnenom nároku bola otázka, či v súvislosti s nezákonným trestným stíhaním žalobcu, vznikol žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyvolanej vo sfére osobnostných práv. V prejednávanej veci je nesporné, že Krajský úrad justičnej polície (od 1. januára 2004 začlenený pod Krajské riaditeľstvo PZ v Banskej Bystrici) uznesením z 30. októbra 2002, ČVS: KUV-63/OVEK-2000 začal voči žalobcovi trestné stíhanie a súčasne voči žalobcovi

vzniesol obvinenie pre trestný čin nepriameho úplatkárstva formou návodu v rozpore s § 11 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku. Začatiu trestného stíhania žalobcu ako sudcu totiž nepredchádzal súhlas Ústavného súdu Slovenskej republiky. Uvedené uznesenie bolo žalovaným 4/ (Krajská prokuratúra Banská Bystrica) zrušené uznesením z 13. novembra 2002, Kv 70/2002 ako nezákonné práve z dôvodu, že trestné stíhanie žalobcu ako sudcu je podmienené súhlasom Ústavného súdu, ktorý však o súhlas na jeho trestné stíhanie požiadaný nebol a preto žalobcu nie je možné trestne stíhať. Trestné stíhanie (a v rámci neho aj prípadný výkon väzby) predstavuje vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca a vyvoláva i ďalšie negatívne dopady na jeho osobný život a životný osud. Zasahuje do súkromného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, preto je spôsobilý, okrem porušenia práva na osobnú slobodu garantovaného čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, obmedziť, či porušiť aj jeho právo na rešpektovanie a ochranu súkromného a rodinného života, dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti tak, ako to zaručuje čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky. Je teda nepochybné, že trestné stíhanie, výkon väzby, prípadne výkon uloženého trestu, ktoré boli realizované v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom, sú spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv. Nestotožnil sa preto s názorom mimoriadneho dovolateľa, že v preskúmvanej veci nie je možné žalobcovi priznať uplatnený nárok podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnostných práv, keďže tu neoprávnený zásah ako základný predpoklad pre poskytnutie tejto ochrany existuje, nakoľko bol preukázaný nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní, ktorý takýto zásah založil. I keď súd nie je viazaný právnu kvalifikáciou nároku uvedenou v žalobe, z jej obsahu vyplýva, že žalobca uplatnil svoj nárok podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka. Dovolací súd konštatoval, že súdy oboch stupňov v danom prípade postupovali správne, pokiaľ posúdili nárok žalobcu práve z hľadiska zásahu do jeho osobnostných práv. Odvolaciemu súdu však vytkol, že nesprávne právne posúdil premlčanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch prevyšujúcej 5 000 Sk (165,96 €) a s tým súvisiacu otázku premlčania. Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Dovolací súd súhlasil s názorom odvolacieho súdu, že peňažný nárok vyplývajúci z ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka (právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch) je právom majetkovej povahy a podlieha režimu premlčania. Trojročná premlčacia doba podľa § 101

Občianskeho zákonníka začína plynúť od okamihu, kedy je právo možné vykonať po prvý krát, keď vznikne možnosť podať na jeho základe žalobu. Vyslovil názor, že ak žalobca za zásah do svojich osobnostných práv považoval začatie nezákonného trestného stíhania voči svojej osobe uznesením vyšetrovateľky z 30. októbra 2002, ktoré bolo uznesením žalovaného 4/ z 13. novembra 2002 sp.zn. Kv 70/02 ako nezákonné zrušené, právo žalobcu podať na súde žalobu o ochranu osobnosti spojenú s náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch mohlo byť prvý krát vykonané 14. novembra 2002. Ak si žalobca návrhom na zmenu uplatnil právo na náhradu nemajetkovej ujmy prevyšujúcej 165,96 € až dňa 8. februára 2006, urobil tak po uplynutí trojročnej všeobecnej doby, ktorá uplynula dňa 14. novembra 2005, t.j. oneskorene. Odvolací súd preto dospel k nesprávnemu právnomu záveru, že žalobca sa o možnosti domáhať sa práva na ochranu osobnosti v súdnom konaní dozvedel až po doručení listu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 21. mája 2004, ktorým mu bolo oznámené, že sa (odpoveď na jeho opakovaný podnet, ktorým chcel dosiahnuť, aby trestné stíhanie jeho osoby za trestný čin vymedzený v uznesení o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia neskončilo z dôvodov uvádzaných v uznesení, ktorým bolo trestné stíhanie voči žalobcovi zastavené z dôvodu premlčania trestného stíhania, ale z iných dôvodov, preukazujúcich tvrdenie žalobcu, že bol neoprávnene stíhaný za trestný čin, ktorý nespáchal), odkladá bez skúmania veci. Zároveň dovolací súd zrušil aj uznesenie odvolacieho súdu, obsahom ktorého boli súvisiace výroky o trovách konania týkajúce sa žalovaných 1/ a 4/.

Po zrušení a vrátení vecí Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 14. decembra 2011, sp.zn. 17 Co 82/2011, 17 Co 83/2011 rozsudok okresného súdu z 12. mája 2009 č.k. 20 C 116/2005-408 vo výroku o povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4 979,09 € zmenil tak, že žalovanému 1/ uložil zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 165,96 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, vo výroku o povinnosti žalovaného 4/ zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4 979,09 € zmenil tak, že žalovanému 4/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 165,96 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobu o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy proti žalovanému 1/ vo výške 66 221,87 € zamietol. Žalobu proti žalovanému 4/ o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 33027,95 € zamietol. Uznesenie okresného súdu z 29. januára 2010 č.k. 20 C 116/2005-499 zmenil tak, že žalovaným v 1/ a 4/ náhradu trov prvostupňového konania nepriznal. Žalovaným 1/ a 4/ náhradu trov dovolacieho a odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd viazaný právnym názorom vysloveným v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

z 23. februára 2011 sp.zn. 5 M Cdo 7/2010, 5 M Cdo 18/2010, ustálil počiatok plynutia premlčacej doby na 14. november 2002, ktorým dňom si mohol žalobca prvý krát uplatniť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Konštatoval, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v sume prevyšujúcej 165,96 € si žalobca proti žalovaným 1/ a 4/ uplatnil až 8. februára 2006, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby, ktorá uplynula 14. novembra 2005. V dôsledku dôvodne uplatnenej námietky premlčania zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti žalovaných 1/ a 4/ zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy, každý zvlášť vo výške 4 979,09 € tak, že žalovaným 1/ a 4/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy len vo výške 165,96 €, ktoré boli uplatnené v písomnom návrhu doručenom Okresnému súdu Banská Bystrica 10. augusta 2005. Vo zvyšku o 66 221,87 € proti žalovanému 1/ pre dôvodne vznesenú námietku premlčania zamietol. Vo vzťahu k žalovanému 4/ tiež priznal len 165,96 € a vo zvyšku o 33 027,95 € pre dôvodne vznesenú námietku premlčania zamietol. Po zmene rozsudku okresného súdu o povinnosti žalovaných 1/ a 4/ zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle záväzného právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o tom, že časť uplatneného nároku žalobcom je premlčaná, rozhodol o trovách prvostupňového konania podľa § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že úspešnejším žalovaným 1/ a 4/, ktorí si náhradu trov konania neuplatnili, náhradu trov prvostupňového konania nepriznal. Uviedol, že dôvod, prečo nerozhodoval podľa § 142 ods. 3 O.s.p., ale podľa § 142 ods. 2 O.s.p. spočíva v tom, že čiastočne bol návrh žalobcu zamietnutý pre dôvodne vznesenú námietku premlčania, nie preto, že by súd úvahou dospel k názoru, že náhradu nemajetkovej ujmy si uplatnil žalobca v neprimeranej výške. Rozhodnutím o zmene rozsudku okresného súdu riešil odvolací súd základ nároku, či je uplatnený nárok pre vznesenú námietku premlčania vymáhateľný alebo nie, neriešil jeho výšku. Po rozhodnutí odvolacieho súdu, ktorým bolo žalobcovi priznaných proti každému zo žalovaných 1/ a 4/ iba 165,96 € je výrazný úspech v konaní na strane žalovaných 1/ a 4/, ktorí si náhradu trov konania neuplatnili, preto im žiadne priznané neboli. Konštatoval, že žalovaní 1/ a 4/, ktorí uspeli aj v dovolacom a v odvolacom konaní, taktiež si náhradu trov dovolacieho a odvolacieho konania podľa § 151 ods. 1 O.s.p. neuplatnili, preto im náhradu trov konania podľa § 142 ods. 1 O.s.p., aj keď boli v plnom rozsahu úspešní, nepriznal.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu s poukazom na ustanovenie § 238 ods. 1 O.s.p. podal žalobca dovolanie v časti, ktorou bola náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 4813,13 € (4 979,09 € - 165,96 €) proti žalovanému 1/ a 4/ zamietnutá a proti súvisiacemu

výroku o trovách konania. Podľa jeho názoru napadnutý rozsudok trpí vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., majúcou základ v tom, že odvolací súd nepostupoval v zmysle ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. účinnom v znení zákona č. 384/2008 Z.z. Nestotožnil sa ani s právnym názorom odvolacieho súdu o premlčateľnosti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy nad sumu 165,96 €, bez ohľadu na skutočnosť, že odvolací súd si len osvojil právny názor dovolacieho súdu. Namietal, že predchádzajúca argumentácia odvolacieho súdu v skoršom rozsudku je v súlade s odlišným stanoviskom sudcu ústavného súdu vyjadreného v uznesení sp.zn. I. ÚS 219/2011 z 9. júna 2011. Poukázal aj na zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov, z ktorého vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy nepodlieha premlčaniu. Nepovažoval za náhodu, že Občiansky zákonník, ani zákon č.514/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov neupravujú premlčanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy, ale ide o jasný úmysel zákonodarcu neuplatňovať pri práve na náhradu nemajetkovej ujmy všeobecný právny inštitút premlčania. Nesúhlasil ani s právnym názorom, podľa ktorého nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je právom majetkovej povahy, a preto sa premlčuje. Poukázal na judikatúru súdov Českej republiky (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 28. novembra 2001, sp.zn. 25 Cdo 2905/99, nález Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 309/95), ktorá pripúšťa možnosť rozporu premlčania s dobrými mravmi. Vyslovil názor, že v danom prípade je treba poskytnúť ochranu základným právam dovolateľa aplikáciou ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a posúdiť námietku premlčania ako nemravnú. Nestotožnil sa ani s argumentáciou odvolacieho súdu pri odôvodnení rozhodnutia súvisiaceho výroku o trovách konania. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v časti napadnutej dovolaním zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že považuje rozsudok odvolacieho súdu za vecne a právne správny a navrhla dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Žalovaná 4/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že podané dovolanie nie je prípustné a navrhla dovolanie žalobcu odmietnuť, nakoľko podľa nej neexistuje žiadna z väd uvedených v § 237 O.s.p. a rovnako odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru vysloveného dovolacím súdom v tejto veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred

1.januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods.1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, v prípade ktorého prípustnosť dovolania vyplýva z § 238 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods.1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods.1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V prejednávanej veci je napadnuté zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, a preto je dovolanie žalobcu prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Dovolací súd v zmysle § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. najskôr skúmal, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu v zmysle tohto ustanovenia ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobca v súvislosti s námietkou, že mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať, vytýka odvolaciemu súdu porušenie ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v § 213 ods. 2 O.s.p. ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Podľa dôvodovej správy k ustanoveniu § 213 ods. 2 O.s.p. sa sleduje, aby účastníci konania neboli vystavení tzv. prekvapivým rozhodnutiam. Tento zámer v plnom rozsahu zodpovedá relevantnej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. vec E. R. T. c/a Španielsko z roku 1993 a ďalšie). O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvého stupňa, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá účastník konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa, nejavili ako významné. V dôvodovej správe sa ďalej uvádza, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k niektorej aplikácii doposiaľ *nepoužitého* ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Právnym predpisom, ktorý pri doterajšom rozhodovaní nebol použitý, je právny predpis o ktorého výklad a použitie nežiadal v priebehu konania žiadny z účastníkov konania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

K právnym dôsledkom nerešpektovania tohto ustanovenia sa už najvyšší súd vyjadril v rozhodnutí z 27. októbra 2010 sp.zn. 5 Cdo 322/2009, ktoré bolo ako R 33/2011 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (viď tiež www.nsud.sk). Najvyšší súd v tomto rozhodnutí konštatoval, že „pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníka konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 15. októbra 2008, aby sa vyjadril k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

O vyššie uvedený prípad nerešpektovania § 213 ods. 2 O.s.p. a odňatia možnosti pred súdom konať ale v danom prípade nejde.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaní 1/ a 4/ vzniesli námietku premlčania až v odvolacom konaní potom ako súd prvého stupňa rozhodol rozsudkom z 12. mája 2009 č.k. 20 C 116/2005-408. Námietka premlčania práva je námietkou právnou a neuplatňuje sa ňou taká skutočnosť, ktorú je účastník povinný tvrdiť v zmysle § 101 ods. 1 O.s.p. najneskôr do vyhlásenia uznesenia súdu prvého stupňa, ktorým sa končí dokazovanie a vo veciach, v ktorých sa nenariaďuje pojednávanie, najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Zo žiadneho ustanovenia práva hmotného alebo procesného nevyplýva, že by žalovaný musel uplatniť námietku premlčania v určitom štádiu konania; z povahy námietky premlčania vymedzenej hmotným právom (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka) vyplýva, že ju môže povinný subjekt uplatniť v ktoromkoľvek štádiu konania až do právoplatného skončenia veci (podobne napr. Peter Vojčík a kolektív: Občiansky zákonník, stručný komentár, Bratislava, IURA EDITION, s.r.o., 2008, str. 201). Odvolací súd žalobcovi vytvoril možnosť sa k vznesenej námietke premlčania žalovanými 1/ a 4/ vyjadriť, túto možnosť žalobca aj využil vo svojom vyjadrení k odvolaniu doručenému súdu prvého stupňa 3. augusta 2009 a 4. augusta 2009 (č.l. 451, 456). Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd už nebol povinný postupovať podľa § 213 ods. 2 O.s.p., nakoľko nešlo o ustanovenie, ktoré by vo veci nebolo použité a ku ktorému by sa žalobca nemal možnosť vyjadriť. Požiadavka žalobcu za stavu, keď odvolací súd znova rozhodoval o odvolaní žalovaných 1/ a 4/ a právny dôvod, ktorý mienil odvolací súd na danú vec aplikovať, už bol v priebehu konania účastníkmi prezentovaný a títo sa k nemu aj vyjadrili, je neopodstatnená.

Dovolateľ namieta, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Vzhľadom na kasačný princíp, na ktorom je dovolacie konanie vo veľkej časti založené (novela vykonaná zákonom č. 384/2008 Z.z. zaviedla i prvky revízneho princípu, ktorý sa ale v danej veci neuplatnil), je nevyhnutné zabezpečiť, aby právne závery dovolacieho súdu boli v ďalšom konaní rešpektované. Preto i pre konanie po zrušení rozhodnutia súdu nižšieho stupňa dovolacím súdom platí zásada viazanosti nižšieho súdu vysloveným právnym názorom vyplývajúcim z ustanovenia § 226 O.s.p. Nižší súd je viazaný názorom dovolacieho súdu tak pri posudzovaní otázok hmotného práva, ako aj pri aplikácii procesných predpisov. Viazanosť nižších súdov právnym názorom dovolacieho súdu platí za predpokladu, že sa po zrušení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu skutkový základ vo veci nezmení natoľko, že je vylúčená aplikácia právneho názoru dovolacieho súdu na nový skutkový základ (pozri tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2002 sp.zn. 2 Cdo 104/2001, uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 2/2002, s. 26).

Podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej slobody. Ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka fyzickej osobe dotknutej v jej osobnostnej sfére dáva okrem iného právo požadovať z tohto dôvodu zodpovedajúce zadost'učinenie (a to morálne alebo prípadne i relutárne).

Podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je jedným z čiastkových a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv nepostačuje a hoci ide o satisfakciu

nemateriálnych osobnostných práv (rovnako ako v prípade bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia alebo pri určení hodnoty autorského diela alebo predmetu priemyselného vlastníctva), jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Preto právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa premlčuje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom uznesení z 23. februára 2011 sp.zn. 5 M Cdo 7/2010, 5 M Cdo 18/2010, ako aj v iných svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (vid' sp.zn. 5 Cdo 278/2007 z 25. septembra 2008 a sp.zn. 2 Cdo 194/2011 z 27. novembra 2012) vyslovil právny názor, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv (podobne ako je to v prípade bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia alebo práva na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov), jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Podľa názoru dovolacieho súdu je to obsah nároku a nie predmet jeho ochrany, čo robí pre povahu nároku rozhodujúce, či sa uplatní všeobecný právny inštitút premlčania. Ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Najvyšší súd Slovenskej republiky na zasadnutí občiansko-právneho kolégia 29. mája 2013 prijal právnu vetu, ktorá mala základ vo vyššie spomínanom citovanom rozhodnutí sp.zn. 2 Cdo 194/2011 z 27. novembra 2012, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje (R 58/2014). Na uvedenom právnom názore dovolací súd zotráva aj v tomto konaní.

V prejednávanej veci odvolací súd dospel k správne právnemu záveru o premlčaní žalobcom uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá skutočnosť s poukazom na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaných 1/ a 4/ viedla k zamietnutiu žaloby v namietanej časti. Dovolací súd v súlade so závermi odvolacieho súdu je toho právneho názoru, že žalobca svoj nárok (uplatnený v písomnom návrhu doručenom súdu prvého stupňa

10. augusta 2005) neuplatnil v trojročnej premlčacej dobe v zmysle citovaného ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka.

Dôvodná nie je ani námietka žalobcu o tom, že akceptácia vznesenej námietky premlčania je v rozpore s dobrými mravmi.

Ustanovenie § 3 Občianskeho zákonníka je všeobecným ustanovením hmotno-právnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade ak tomu tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Právny úkon sa prieči dobrým mravom, pokiaľ nerešpektuje niektoré zo súhrnu spoločenských, kultúrnych a mravných noriem základných, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti. V konaní žalovaných 1/ a 4/ dôvodne vznesenú námietku premlčania voči uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy však nie je možné pokladať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi.

Premlčanie sa definuje ako uplynutie času stanoveného v zákone na vykonanie práva, ktorý uplynul bez toho, že by právo bolo bývalo vykonané, v dôsledku čoho povinný subjekt môže čeliť súdnemu uplatneniu práva námietkou premlčania. Hlavným, ba rozhodujúcim následkom premlčania je vznik práva na námietku premlčania pre povinný subjekt, ktorý ju môže ale nemusí uplatniť. Vznesenie námietky premlčania predstavuje výkon subjektívneho práva dlžníka, ktorý môže za určitých špecifických okolností byť výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi. Dobrým mravom zásadne neodporuje, ak niekto namieta premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, pretože inštitút premlčania prispieva k istote v právnych vzťahoch. Uplatnenie námietky premlčania by sa priečilo dobrým mravom len vo výnimočných prípadoch, kedy by bolo výrazom zneužitia tohto práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by za tejto situácie zánik nároku vymáhanej pohľadávky bol neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a dôvody pre ktoré svoje právo včas neuplatnil.

Posúdenie dôvodnosti námietky premlčania zostáva na úvahe súdu, ktorý objektívne prihliada predovšetkým na to, za akých okolností bola námietka premlčania vznesená, za akých okolností k premlčaniu došlo (dôvody, pre ktoré nedošlo k uplatneniu práva) a prípadne samotnú ujmu, ktorá veriteľovi v dôsledku účinkov premlčania hrozí. Úmysel

poškodiť druhého účastníka námietkou premlčania však nemožno vyvodiť z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatneného nároku vyvodzovaný, ale z tých konkrétnych okolností, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená. Tieto okolnosti by pritom museli byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania.

Z uvedených dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namieta nesprávnosť právneho posúdenia veci, na ktorom spočíva zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie v tejto časti ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Žalobca dovolaním tiež výslovne napáda rozhodnutie odvolacieho súdu týkajúce sa výroku o náhrade trov konania (nestotožňuje sa s právnou argumentáciou použitou pri odôvodnení súvisiaceho výroku- výroku o trovách). Dovolací súd uvádza, že táto časť jeho dovolania smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia a tento charakter nestráca, i keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania, treba prípustnosť dovolania smerujúceho proti uvedenému uzneseniu posudzovať podľa ustanovením, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.).

Nakoľko v prejednávanej veci je dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, ktorý vykazuje znaky tých rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, kde dovolanie nie je prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobcu voči nemu z ustanovenia § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť v zmysle § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či uvedené uznesenie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p. Výskyt žiadnej z vád uvedených v § 237 O.s.p. však dovolací súd v konaní súdov nižších stupňov nezistil.

Pokiaľ žalobca v dovolaní namietal, že odvolací súd nesprávne rozhodol, keď mu nepriznal náhradu trov prvostupňového konania, jeho námietky podľa obsahu predstavujú nesprávne právne posúdenie (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Aj keby jeho tvrdenia boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodit' z ustanovenia § 239 O.s.p. a vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu smerujúce proti výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania v súlade s § 218 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. ako neprípustné odmietol.

Pokiaľ ide o námietku žalobcu (podanie z 26.novembra 2015), ktorým poukazuje na porušenie procesných pravidiel dovolacím súdom v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky sp.zn. 5 MCdo 7/2010, 5 MCdo 18/2010, táto námietka je vo vzťahu k dovolaciemu konaniu irelevantná, nakoľko sa netýka nesprávnosti procesného postupu dovolacieho súdu v predmetnom konaní o dovolaní žalobcu.

V dovolacom konaní nebol žalobca úspešný a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovaným 1/ a 4/ (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovaným 1/ a 4/ náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodalí návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.). .

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 9. decembra 2015

JUDr. Helena Haukvitzová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová